

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (नेशनल पार्क्स एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ - लिखित परीक्षा

भाग २ - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	परीक्षा प्रणाली	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र विकास र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र विकास	१०	१०×५=५०	छोटो छोटो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५	५×१०=५०	लामो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		४	४×१५=६०	विश्लेषणात्मक समीक्षा	३ घण्टा	१००	४०
			२	२×२०=४०	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर			

- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ:-
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति २०५८।१०।१५ गते
- प्रथम पत्र खण्ड (क) परिमार्जन मिति २०६४।६।१७ गते

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (नेशनल पार्क्स एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र :- खण्ड (क) प्रशासन र विकास

अङ्क :- ५०

१. राज्य र सरकार
 - १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.२ सरकारको स्वरूप
 - १.३ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - १.४ नेपालको वर्तमान संविधान
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१ सार्वजनिक प्रशासनका अवधारणाहरू
 - २.२ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू
 - २.४ आर्थिक प्रशासन - बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - २.५ निजामती सेवामा पारदर्शिता र यसका सीमाहरू
 - २.६ सार्वजनिक उत्तरदायित्व
 - २.८ जनतालाई पुऱ्याउने सेवा प्रभावकारी तुल्याउने उपाय
३. व्यवस्थापन
 - ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र सिद्धान्त
 - ३.२ कुशल व्यवस्थापकका कार्य (Functions) र गुणहरू (Attributes)
 - ३.३ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरू
 - ३.३.१ नेतृत्व
 - ३.३.२ उत्प्रेरणा
 - ३.३.३ निर्णय प्रक्रिया
 - ३.३.४ समन्वय
 - ३.३.५ सहभागितामूलक व्यवस्थापन
 - ३.३.६ टोलीगत कार्य (Team Work)
 - ३.४ वार्ता, सम्झौता तथा मध्यस्थता गर्ने सीपहरू र मस्यौदा तयारी प्रक्रिया
४. विकासका आयामहरू
 - ४.१ विकास प्रशासनको सिद्धान्त र व्यवहार
 - ४.२ योजना ,परियोजना कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
 - ४.३ आवधिक योजना र कार्यक्रम
 - ४.४ विकासमा जनसहभागिता
 - ४.५ दिगो विकास
 - ४.६ विकेन्द्रीकरण
 - ४.७ मानवीय संसाधन विकास
 - ४.८ गरीबी निवारण

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (नेशनल पार्क्स एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.९ सुशासन
 - ४.१० मिश्रित अर्थतन्त्र
 - ४.११ खुला बजारमुखी अर्थतन्त्र
 - ४.१२ विश्वव्यापीकरण
 - ४.१३ निजीकरण
 - ४.१४ विकासमा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.१५ जनसंख्या र बसाँईसराई
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
- ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२ कानुनी राज्य
 - ५.३ मानव अधिकार
 - ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
 - ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
 - ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
६. नेपाली समाज र यस्को बनोट
- ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
 - ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरुको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरु, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरु

९ समाप्त ९

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (नेशनल पार्क्स एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र :-खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय

पूर्णाङ्क:- ५०

१. निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली २०५०
२. नेपाल वन सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी) विभाजन र नियुक्ति नियमहरु, २०५१
३. वन ऐन, २०४९
४. वन नियमावली, २०५१
५. राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष ऐन, २०३९
६. राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष नियमावली, २०४१
७. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण ऐन, २०२९
८. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०
९. हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६
१०. चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३०
११. खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०४४
१२. बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०५३
१३. संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५३
१४. मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२
१५. संरक्षण क्षेत्र सरकारी व्यवस्थापन नियमावली, २०५६
१६. वन्य जन्तु आरक्षण नियमावली, २०३४
१७. वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३
१८. वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४
१९. निजी वन जंगल संरक्षण ऐन, २०१३
२०. जलचर संरक्षण ऐन, २०१६
२१. भू तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९
२२. मुलुकी ऐन २०२० (अदालती बन्दोवस्त र दण्ड सजाय)
२३. वन क्षेत्रका लागि वातावरणीय निर्देशिका, २०५३
२४. वातावरण निर्देशिका, २०५४
२५. National Conservation Strategy, 1988
२६. Forestry Sector Master Plan, 1998
२७. चालू आवधिक योजना
२८. वन व्यवस्थापनमा महिला सहभागिता, वन पैदावारको दिगो कार्यक्रम
२९. वन अतिक्रमण र वन संरक्षणमा परेको प्रभाव एवं चुनौतीहरु र गर्नुपर्ने सुधारहरु
३०. नेपालमा समुदायद्वारा गरिएको वन संरक्षणका उदाहरणीय पक्षहरु
३१. वन संरक्षणमा आय आर्जनका नीतिहरु
३२. जैविक विविधता सम्बन्धी अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन, यसको प्रभाव एवं महत्व
३३. वन व्यवस्थापनमा सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको भूमिका
३४. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको सांगठनिक ढाँचाको विश्लेषण तथा सुधारका सम्भावना
